

BABALARIN EVLİLİK UYUMLARI İLE BABA-BEBEK BAĞLANMA DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ**THE RELATIONSHIP BETWEEN FATHERS' MARITAL ADJUSTMENT AND FATHER-BABY ATTACHMENT LEVELS****Rümeysa Nur BAĞLI¹, Duygu VEFİKULUÇAY YILMAZ²**¹ Uzman Hemşire, Bakırköy Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi² Prof. Dr., Mersin Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı**Özet**

Giriş: İleri yaşam döneminde bebeğin gelişimi için baba bebek bağlanması anne bebek bağlanması kadar etkili ve önemlidir. Ebeveynler arasındaki iletişim şekli baba bebek bağlanmasını etkileyen bir faktördür. Bu araştırma babaların evlilik uyumlarının baba-bebek bağlanma düzeyleri üzerine etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı tipte yapılan bu araştırma, Ekim 2020-Ocak 2021 tarihleri arasında online anket kullanılarak 6-12 aylık bebeği olan 108 baba ile gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanmasında Kişisel Bilgi Formu, Baba-Bebek Bağlanma Ölçeği ve Evlilikte Uyum Ölçeği ile toplanmıştır. Verilerin analizinde frekans tanımlayıcı istatistikler, Mann-Whitney U testi, Kruskal-Wallis H testi, Student's t testi, One Way ANOVA ve çoklu karşılaştırma testlerinden Tukey testi, Bonferroni ve Spearman korelasyon testleri kullanılmıştır. Veriler, bilgisayar ortamında yüzdeler dağılım ve ortalama ile analiz edilmiştir.

Bulgular: 6-12 aylık bebeği olan babaların Evlilikte Uyum Ölçeği puan ortalamasının 43.55±9.09 olduğu saptanmıştır. Babaların sadece eşlerinin çalışma durumu ile Evlilikte Uyum Ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur (p<0.05). Babaların Baba-Bebek Bağlanma Ölçeği toplam puan ortalaması 72.83±10.80, sabır ve hoşgörü alt boyutu puan ortalaması 33.45±5.39, etkileşimde zevk alt boyutu puan ortalaması 25.67±5.02 ve sevgi ve gurur alt boyutu puan ortalaması ise 13.71±1.75 olarak bulunmuştur. Araştırmada Evlilikte Uyum Ölçeği ile Baba-Bebek Bağlanma Ölçeğinden ve alt boyutlarından alınan puanlar arasında anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir (p>0.05).

Sonuç: Babaların evlilik uyumlarının ve baba bebek bağlanma düzeylerinin yüksek düzeyde olduğu, evlilik uyumunun baba-bebek bağlanma düzeyini etkilemediği bulunmuştur. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda, kadın sağlığı hemşirelerinin babaları doğum öncesi ve sonrası sürece dahil etmeleri, babaların evlilik uyumunu ve baba-bebek bağlanma düzeyini değerlendirmeleri önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Babalık, Bebek, Bağlanma, Evlilik, Uyum, Hemşirelik

Abstract

Objective: The father-infant bond is as effective and important as the mother-infant bond for the baby's future development. A factor influencing father-infant attachment is the manner in which parents communicate with one another. This study was undertaken to investigate the impact of fathers' marital adjustment on the levels of father-infant bonding.

Methods: This descriptive study was conducted using an online questionnaire with 108 fathers with 6-12 month old babies between October 2020 and January 2021. Data were collected using Personal Information Form, Father-Infant Attachment Scale and Marriage Adjustment Scale. Frequency descriptive statistics, Mann-Whitney U test, Kruskal-Wallis H test, Student's t test, One Way ANOVA and multiple comparison tests Tukey test, Bonferroni and Spearman correlation tests were used in the analysis of the data. The data were analyzed with percentage distribution and mean in computer environment.

Results: It was determined that the mean score of the Marriage Adjustment Scale of fathers with 6-12 months old babies was 43.55±9.09. It was determined that there was a statistically significant difference between the employment status of only the spouses of the fathers and the mean score of the Marriage Adjustment Scale (p<0.05). Fathers' total score on the Father-Infant Attachment Scale was 72.83±10.80, the mean score from the patience and tolerance sub-dimension was 33.45±5.39, the mean score from the sub-dimension of enjoying interaction was 25.67±5.02, love and tolerance sub-dimension The mean score from the pride sub-dimension was 13.71±1.75. In the study, it was determined that there was no significant relationship between the scores obtained from the Marriage Adjustment Scale and the Father-Infant Attachment Scale and its sub-dimensions (p>0.05).

Conclusion: It was determined that the marital adjustment of the fathers and the father-infant bond were high and none of the factors were affected by the other. According to the findings, women's health nurses should evaluate the marital adjustment and father-infant attachment levels of fathers and integrate fathers into prenatal and postnatal processes.

Keywords: Paternity, Baby, Attachment, Marriage, Adaptation, Nursing

ORCID ID: R.N.B. 0000-0003-3656-1988; D.V.Y. 0000-0002-9202-8558**Sorumlu Yazar:** Rümeysa Nur BAĞLI, Bakırköy Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul/Türkiye**E-mail:** rumeysatngz@gmail.com**Geliş tarihi/ Date of receipt:** 11.08.2023**Kabul tarihi / Date of acceptance:** 31.10.2023

GİRİŞ

Bağlanma; bebek ve bakım veren birey arasında gelişen, tutarlılığı ve sürekliliği olan duygusal bağıdır (1,2). Başka bir deyişle bağlanma, bebeğin kendisini tehlikelerden koruyarak güvenliğini sağlayan bireyle özel bir bağ inşa etmesi ve bu bağın devamlılığını sağlama eğilimi olarak da tanımlanmaktadır (3,4). Bağlanma kuramının temel yapı taşı olan Bowlby, bağlanmanın temellerinin bebeklik ve çocukluk dönemlerinde atıldığını ve bakım veren birey ile bebek arasında erken sosyal etkileşiminin bebeğin bilişsel ve sosyoduygusal gelişimini etkilediğini vurgulamaktadır (5). Feeney (1999) ve Hamilton (2000) ise bağlanmanın oluşumunun intrauterin dönemde başladığını, yaşam boyu devam ettiğini ve zaman içerisinde değişikliğe uğrayabileceğini belirtmektedir (6,7). Bu süreçte bebeğin ya da çocuğun kişilik özellikleri (cinsiyet, mizaç, motor ve bilişsel özellikleri, doğumdan önceki ve sonraki süreçler gibi), aile sistemi (annelik ve babalık rolleri, annenin ve babanın sağlık durumu, aile büyükleri, çevre gibi) ve sosyo kültürel yapısı (cinsiyet rolleri, eğitim, işsizlik, kültürel değerler, sosyal çevre, medya, politika din gibi) bağlanma oluşumunda değişikliğe neden olan etmenler arasındadır (8).

Bağlanma, iki insan arasındaki güçlü ve duygusal bağ olarak tanımlanmış olsa da genelde bu kavram anne bebek arasındaki bağlanma üzerinde durmuştur (9-11). Bağlanma kuramcılarının Bowlby ise bu çerçevenin dışına çıkarak baba-bebek bağlanmasına şüpheli yaklaşmıştır ve bir bebeğin gelişimi için baba-bebek bağlanmasının anne bebek bağlanması kadar etkili ve önemli olduğunu vurgulamıştır. Böylece Bowlby genel perspektifte ebeveyn-bebek bağlanmasının açıklanmasına yardımcı olmuştur (12). Ancak literatür geçmişten günümüze incelendiğinde baba bebek bağlanması hakkında yapılan çalışma sayısının anne bebek bağlanmasını inceleyen çalışma sayısına oranla yetersiz olduğu görülmektedir.

Oysaki bağlanmanın sağlıklı inşa edilebilmesi için babaların da anneler kadar önemli olduğu belirtilmektedir (13). Çünkü bir baba ile çocuğunun verimli zaman geçirmesi, birlikte oyunlar oynamaları ve babanın da çocuğun bakımına katılması baba ve çocuk arasındaki ilişkiyi olumlu yönde güçlendirmektedir (14). Ayrıca babası ile iletişimi güçlü olan çocukların ileri yaşam döneminde daha sosyal oldukları da belirtilmektedir (14,15).

Bir babanın bebeği ile iletişim kurması ve onla zaman geçirmesi baba-bebek bağlanması için önemlidir ve bu ilişki birçok faktör ile ilişkilidir. Babanın bebeğe olan bağlılığını etkileyen faktörler babanın yaşı, kültürel özellikleri, çocuk sayısı, ekonomik durumu, kendi çocukluğu, babası ile ilişkileri çocuğuna ayırabildiği zamanın niteliği ve niceliği ile bebeğin planlı oluşu olarak sıralanabilir (16-18). Demirbağ ve arkadaşlarının (2020) 0-12 aylık bebeğe sahip 110 baba ile yaptıkları çalışmada, babaların %65.6'sının çocukluk döneminde babalarından fiziksel şiddet gördüğü ve bu babaların paternal bağlanmaların anlamlı derece düşük olduğu belirlenmiştir (19). Gül ve Kobya Bulut'un (2022) 6-12 aylık bebeğe sahip 63 baba ile yapmış oldukları çalışmada, doğum ağırlığı 1000 gr ve altı olan düşük doğum ağırlıklı bebeğe sahip babaların bağlanma puanlarının düşük olduğu bulunmuştur (20).

Çiftlerin birbirlerine duyduğu sevgi ve saygı, karşılıklı olarak güveni sarsacak bir eylemde bulunmamaları, evlilik uyumları ve bebeklerine bağlanmalarıyla doğrudan bağlantılı olduğu da düşünülmektedir (21). Işık tarafından 2019 yılında yapılan çalışmada babanın evlilikten duyduğu memnuniyet, eşiyile ilişkisinden algıladığı sosyal destek seviyesi, bebek bakımına etkin bir biçimde katılımı ve psikolojik durumunun pozitif olmasının baba-bebek bağlanmasına etki ettiği saptanmıştır (22). Demirbağ ve arkadaşlarının (2020) yapmış oldukları çalışmada da baba bebek bağlanma ölçüğü toplam puanı arttıkça

evlilik uyumu puanında yükseldiği bulgusuna ulaşmıştır (19).

Görüldüğü gibi ebeveynler arasındaki iletişim şekli baba bebek bağlanmasını etkileyen bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle bu çalışmada, babaların evlilik uyumları ile baba-bebek bağlanma düzeyleri arasındaki ilişkiye dikkat çekmek ve babaların evlilik uyumları ile baba-bebek bağlanma düzeyleri arasındaki ilişkiyi değerlendirmek amaçlanmıştır.

Araştırma soruları;

1. Babaların evlilik uyumları nasıldır?
2. Babaların baba- bebek bağlanma düzeyleri nedir?
3. Babaların evlilik uyumlarını ve baba- bebek bağlanma düzeylerini etkileyen faktörler nelerdir?
4. Babaların evlilik uyumları ile baba bebek bağlanma düzeyleri arasında ilişki var mıdır?

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Şekli

Araştırma tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, 18 yaş üstü 6-12 aylık bebeği olan babalar oluşturmuştur. Araştırmacıların dijital ortamda katılımcıları belirlemesi mümkün olmadığından, örneklem grubunu oluşturmak için olasılıklı olmayan örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. 6-12 aylık arası evlatlık olmayan sağlıklı bebeğe sahip, Türkçe konuşabilen ve anlayan, 18 yaş ve üzeri olan, psikolojik tedavi görmeyen, madde kullanamayan, bilişsel sağlığı araştırma formlarını anlayabilen ve doldurabilen 108 baba çalışmamızın örneklemini oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri literatürden yararlanılarak geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu”, “Evlilikte Uyum Ölçeği” ve “Baba-Bebek Bağlanma Ölçeği” kullanılarak toplanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Babaların yönelik tanıtıcı bilgilerini (yaşı, mesleği, öğrenim düzeyi, gelir düzeyi vb.) içeren 11 soru, babanın bebeği ile ilişkisine yönelik ifadelerini (baba olmaya hazır hissetme, bebeğin cinsiyeti vb.) içeren altı soru, babanın çocukluk dönemine ilişkin özelliklerini (genel olarak babasıyla ilişkisi, babanın anne ile ilişkisi, baba ile oyun oynama vb.) içeren beş soru olmak üzere toplam 22 soru içermektedir.

Baba- Bebek Bağlanma Ölçeği (B-BBÖ): Doğum sonrası baba-bebek bağlanmasını belirlemek amacıyla Condon ve arkadaşları tarafından 2008 yılında geliştirilmiştir. 19 maddeden oluşan bu ölçeğin Türkçe geçerliği Kavlak ve Güleç tarafından 2010 yılında yapılmıştır. Ölçek “sabır ve hoşgörü”, “etkileşimde zevk” ile “sevgi ve gurur” alt boyutlarından oluşmaktadır. Ölçeğin her bir maddesi 1’den 5’e kadar puanlandırılmaktadır. Babaların B-BBÖ’den alabilecekleri minimum puan “18”dir. Bu değer, baba bebek bağlanmasının düşük olduğunu göstermektedir. Babaların B-BBÖ’den alabilecekleri maksimum puan “95”dir. Bu değer ise, baba-bebek bağlanmasının yüksek olduğunu göstermektedir. Babaların B-BBÖ’nün “Sevgi ve Gurur” alt boyutundan alabilecekleri maksimum puan “15”, minimum puan ise “3”dür. Babaların B-BBÖ’nün “Sabır ve Hoşgörü” alt boyutundan alabilecekleri maksimum puan “40.00”, minimum puan ise “8.00”dir. Babaların B-BBÖ’nün “Etkileşimde Zevk” alt boyutundan alabilecekleri maksimum puan “35”, minimum puan ise “7”dir. Ölçekteki; 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16. maddeler ters yönlü maddelerdir ve ters puanlanmaktadır. Ölçekten alınan puan arttıkça bağlanma düzeyi de artmaktadır. Ölçeğin toplam Cronbach alfa katsayısı 0.89 olarak belirtilmiştir (23). Bu çalışmada ölçeğin toplam Cronbach alfa katsayısı ise 0.90 olarak bulunmuştur.

Evlilikte Uyum Ölçeği (EUÖ): Babaların evlilik uyumlarını belirlemek amacıyla Locke ve Wallace tarafından 1959 yılında geliştirilmiştir. 15 maddeden oluşan bu

ölçeğin Türkçe geçerliği Tutarel ve Kışık tarafından 1999 yılında yapılmıştır. Ölçek genel evlilik uyumunu ya da niteliğini ölçmekle birlikte, farklı konularda (aile bütçesi, duyguların ifadesi, cinsellik, arkadaşlar, toplumsal kurallar, yaşam felsefesi) anlaşma ya da anlaşamama ile ilişki tarzını (boş zaman, ev dışı etkinlikler, çatışma çözme, güven) ölçmektedir.

Ölçekteki 1. madde 0–6 puan, 2.–9. Maddeler 0–5 puan, 10. ve 14. maddeler 0–2 puan, 11. ve 13. maddeler 0–3 puan, 12. madde ise eşlerden biri için evde oturmak diğeri için dışarıda bir şeyler yapmak seçeneği işaretlenmişse 0 puan, eşlerin ikisi için de dışarıda bir şeyler yapmak seçeneği işaretlenmişse 1 puan, eşlerin ikisi için de evde oturmak seçeneği işaretlenmişse 2 puan ve 15. Madde de 0–2 puan arasında değerlendirilmektedir. Ölçekte 2.-9., 11. ve 14. maddeler tersten puanlanmaktadır. Ölçekten alınan toplam puan 0–60 arasında değişmektedir. Ölçekten 43 puandan fazla alanlar evlilik ilişkileri açısından uyumlu, altında alanlar ise uyumsuz olarak kabul edilmektedir. İlk soruda bireylerin evlilikteki mutluluk düzeylerini en iyi tanımladıkları noktayı (çok mutsuzdan çok mutluya uzanan yedi nokta) işaretlemeleri istenmektedir. İki-dokuz arasındaki sorularda farklı konularla ilgili olarak eşlerin anlaşma-anlaşmazlık derecelerini 6'lı likert üzerinde işaretlemeleri istenmektedir. 10 ve 15 arasındaki maddelerde ise kişilerden evliliklerini en iyi ifade eden cevabı vermeleri beklenmektedir. Ölçekten alınacak puanın yüksek olması evliliğin uyumlu olması anlamını taşımaktadır. Ölçeğin toplam Cronbach alfa katsayısı 0.80 olarak belirtilmiştir (24). Bu araştırmada, ölçeğin toplam Cronbach alfa katsayısı 0.86 olarak bulunmuştur.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri, Ekim 2020-Ocak 2021 tarihleri arasında online platformda toplanmıştır.

Araştırma Verilerinin Analizi

Verilerin kodlanması ve değerlendirilmesinde Statistical Package for the Social Science (SPSS) paket programı kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır.

Değişkenler normallik, varyansların homojenliği ön şartlarının kontrolü yapıldıktan sonra Shapiro Wilk ve Levene Testi ile değerlendirilmiştir. Normal dağılım gösteren ölçüm değerlerinde parametrik testlerden “Independent Samples t” testi “One-Way Anova” test ve ileri analiz için Tukey testi kullanılmıştır. Normal dağılım göstermeyen ölçüm değerleri için ise “Mann-Whitney U” test (Z-tablo değeri) ve “Kruskal-Wallis H” testi (χ^2 -tablo değeri) kullanılmıştır. Değişkenler arasında ilişkinin belirlenmesi için Spearman ve Pearson korelasyon katsayısı kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık için $p < 0.05$ kabul edilmiştir.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmaya başlamadan önce, Toros Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulu'ndan (Tarih:08.10.2020 Karar sıra sayısı:10 sayılı karar) onay alınmıştır. Bilgilendirilmiş Onam İlkesine göre babalara bilgi Google form aracılığı ile verilmiştir. Bu araştırmada Helsinki Deklarasyonu Prensiplerine uygun davranılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1'de babaların sosyodemografik özellikleri verilmiştir. Araştırmada babaların yaş ortalamalarının 33.44 ± 5.78 ve evlilik yılı ortalamalarının 5.86 ± 5.35 olduğu belirlenmiştir. Babaların %61.1'inin üniversite mezunu olduğu, %95.4'ünün herhangi bir işte çalıştığı saptanmıştır. Araştırmaya katılan babalarının büyük çoğunluğunun (%87) çekirdek aileye sahip oldukları, tamamının yakınının (%95.4) sosyal güvencesi olduğu ve yarısından fazlasının (%60.2) gelirlerinin giderlerine denk olduğunu ifade ettikleri belirlenmiştir.

Tablo 1. Babaların sosyodemografik özelliklerinin dağılımı (n=108)

Sosyodemografik Özellikler	$\bar{X}\pm SS$	Min-Max Puan
Yaş	33.44±5.78	22-49
Evlilik Yılı	5.86±5.35	2-29
Öğrenim Düzeyi	n	%
Ortaokul mezunu	8	7.4
Lise mezunu	16	14.8
Üniversite mezunu	66	61.1
Lisansüstü mezunu	18	16.7
Çalışma Durumu		
Çalışan	103	95.4
Çalışmayan	5	4.6
Aile Tipi		
Çekirdek aile	94	87.0
Geniş aile	14	13.0
Algılanan Gelir Düzeyi		
Gelir giderden az	12	11.1
Gelir gidere denk	65	60.2
Gelir giderden fazla	31	28.7
Sosyal Güvence Durumu		
Var	103	95.4
Yok	5	4.6
Eşinin Öğrenim Düzeyi		
Ortaokul mezunu	7	6.5
Lise mezunu	12	11.1
Üniversite mezunu	76	70.4
Lisansüstü mezunu	13	12.0
Eşinin Çalışma Durumu		
Çalışan	67	62.0
Çalışmayan	41	38.0

Tablo 2’de babaların Baba Bebek Bağlanması Ölçeği (B-BBÖ) ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları, minimum ve maksimum puanlarının dağılımı yer almaktadır. Araştırmada babaların B-BBÖ’den aldıkları puan ortalamasının 72.83±10.80 olduğu, B-BBÖ’den aldıkları maksimum puanın 88.60, minimum puanın ise 32.20 olduğu belirlenmiştir.

Tablo incelendiğinde, babaların “Sabır ve Hoşgörü” alt boyutundan aldıkları puan ortalamasının 33.45±5.39 olduğu ve bu alt boyuttan maksimum 40.00 ve minimum 14.60 puan aldıkları görülmektedir. Araştırmada babaların “Etkileşimde Zevk” alt boyutundan aldıkları puan ortalamasının 25.67±5.02 olduğu ve bu alt boyuttan maksimum 34.00 ve

minimum 11.30 puan aldıkları belirlenmiştir. Babaların “Sevgi ve Gurur” alt boyutundan aldıkları puan ortalamasının 13.71±1.75 olduğu ve bu alt ölçekten maksimum 15.00 ve minimum 6.30 puan aldıkları saptanmıştır.

Babaların bazı sosyodemografik özelliklerine göre B-BBÖ ve alt boyutlarından aldıkları puanların dağılımı Tablo 3’te verilmiştir. Üniversite mezunu olan babaların toplam B-BBÖ puan ortancasının 78.10 olduğu belirlenmiştir. Babaların öğrenim düzeyleri ile toplam B-BBÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($\chi^2=7.934$, $p=0.047$).

Üniversite mezunu olan babaların etkileşimde zevk puan ortancasının 27.05 olduğu belirlenmiştir. Babaların öğrenim düzeylerine göre etkileşimde zevk alt boyutu puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($\chi^2=10.416$; $p=0.015$). Üniversite mezunu olan babaların toplam B-BBÖ ve etkileşimde zevk alt boyutu puanları, lise mezunu olan babaların toplam B-BBÖ ve etkileşimde zevk alt boyutu puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur (Tablo 3).

Tablo 2. Babaların B-BBÖ’den ve alt boyutlarından aldıkları puanların dağılımı (n=108)

Ölçek ve Alt Boyutları	Madde Sayısı	Min-Max Puan	$\bar{X}\pm SS$
Sabır ve Hoşgörü	8	14.60-40.00	33.45±5.39
Etkileşimde Zevk	7	11.30-34.00	25.67±5.02
Sevgi ve Gurur	3	6.30-15.00	13.71±1.75
Toplam	18	32.20-88.60	72.83±10.80

BBBÖ: Baba-Bebek Bağlanma Ölçeği

Sosyal güvencesi olan babaların toplam B-BBÖ puan ortancasının 76.90, sabır ve hoşgörü alt boyutu puan ortancasının 35.20, etkileşimde zevk alt boyutu puan ortancasının ise 26.90 olduğu belirlenmiştir. Babaların sosyal güvence durumuna göre sabır ve hoşgörü alt boyutu ($Z=-3.170$, $p=0.002$), etkileşimde zevk alt boyutu ($Z=-2.962$, $p=0.003$) ile toplam B-BBÖ ($Z=-3.180$,

p=0.001) puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Sosyal güvencesi olan babaların toplam B-BBÖ, sabır ve hoşgörü ile etkileşimde zevk boyutları puanları, sosyal güvencesi olmayanlara göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 3. Babaların bazı sosyodemografik özelliklerine göre B-BBÖ'den ve alt boyutlarından aldıkları puanların dağılımı (n=108)

Bazı Özellikler	n	Sabır ve Hoşgörü		Etkileşimde Zevk		Sevgi ve Gurur		Toplam B-BBÖ Ölçeği	
		$\bar{X}\pm SS$	Medyan [IQR]	$\bar{X}\pm SS$	Medyan [IQR]	$\bar{X}\pm SS$	Medyan [IQR]	$\bar{X}\pm SS$	Medyan [IQR]
Öğrenim Düzeyi^a									
Ortaokul mezunu	8	32.06±9.23	35.90 [15.18]	25.26±6.94	27.25 [8.43]	13.16±2.89	14.00 [2.00]	70.49±18.60	79.00 [23.48]
Lise mezunu	16	30.16±7.14	31.20 [11.78]	21.20±6.27	21.30 [14.00]	13.56±2.66	14.00 [1.15]	64.93±12.82	62.30 [23.05]
Üniversite mezunu	66	34.10±4.38	35.05 [5.80]	26.69±4.32	27.05* [7.55]	13.67±1.77	14.00 [2.10]	74.48±9.32	78.10* [13.70]
Lisansüstü mezunu	18	34.55±3.88	35.25 [2.98]	26.08±3.09	26.60 [5.08]	14.22±1.01	15.00 [1.40]	74.86±6.18	76.60 [6.03]
İstatistiksel analiz		$\chi^2=4.318$ p=0.229		$\chi^2=10.416$ p=0.015		$\chi^2=1.660$ p=0.646		$\chi^2=7.934$ p=0.047	
Sosyal Güvence Durumu^b									
Var	103	33.97±4.78	35.20 [5.80]	26.07±4.68	26.90 [6.60]	13.72±1.78	14.00 [2.00]	73.77±9.95	76.90 [14.80]
Yok	5	22.62±6.20	18.90 [9.30]	17.38±4.96	14.00 [8.45]	13.52±0.67	14.00 [1.20]	53.52±10.45	46.90 [16.55]
İstatistiksel analiz		Z=-3.170 p=0.002		Z=-2.962 p=0.003		Z=-1.094 p=0.274		Z=-3.180 p=0.001	

^aKruskal Wallis testi; ^bMann Whitney U testi * İkinci kategori ile olan farklılıkları göstermektedir.

Babaların sosyal güvence durumuna göre sabır ve hoşgörü alt boyutu (Z=-3.170, p=0.002), etkileşimde zevk alt boyutu (Z=-2.962, p=0.003) ile toplam B-BBÖ (Z=-3.180, p=0.001) puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Sosyal güvencesi olan babaların toplam B-BBÖ, sabır ve hoşgörü ile etkileşimde zevk boyutları puanları, sosyal güvencesi olmayanlara göre anlamlı düzeyde daha yüksektir. Eşleri herhangi bir işte çalışan babaların toplam B-BBÖ puan ortancası 76.90, etkileşimde zevk alt boyutu puan ortancası ise 26.90 olarak bulunmuştur. Babaların eşlerinin çalışma durumuna göre etkileşimde zevk alt boyutu

Eşleri herhangi bir işte çalışan babaların toplam B-BBÖ puan ortancası 76.90, etkileşimde zevk alt boyutu puan ortancası ise 26.90 olarak bulunmuştur.

puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur (Z=-2.081, p=0.037). Eşleri herhangi bir işte çalışan babaların etkileşimde zevk alt boyutu puanları, çalışmayanlara göre anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 3).

Tablo 4'te babaların Evlilik Uyum Ölçeği'nden (EUÖ) aldıkları puan ortalamaları, minimum ve maksimum puanlarının dağılımı yer almaktadır. Araştırmamızda babaların EUÖ'den aldıkları puan ortalamasının "43.55±9.09" olduğu, EUÖ'den aldıkları minimum puanın "11.00", maksimum puanın ise "58.00" olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4. Babaların EUÖ'dan aldıkları puanların dağılımı

Evlilikte Uyum Ölçeği	Madde Sayısı	Min-Max Puan	$\bar{X}\pm SS$
	15	11.00-58.00	43.55±9.09

EUÖ: Evlilikte Uyum Ölçeği

Tablo 5'te babaların sosyodemografik özelliklerine göre EUÖ'den aldıkları puan

ortalamalarının dağılımı yer almaktadır. Eşleri herhangi bir işte çalışmayan babaların EUÖ puan ortalaması 46.59 ± 7.41 olarak bulunmuştur. Babaların eşlerinin çalışma durumu ile EUÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık belirlenmiştir ($t=-2.878$, $p=0.005$).

Tablo 5. Babaların sosyodemografik özelliklerine göre EUÖ'den aldıkları puan ortalamalarının dağılımı (n=108)

Sosyo-Demografik Özellikler	Evlilikte Uyum Ölçeği $\bar{X}\pm SS$	İstatistiksel Analiz
Öğrenim Düzeyi^a		
Ortaokul mezunu	46.25±7.81	F=2.266 p=0.085
Lise mezunu	44.63±7.68	
Üniversite mezunu	41.88±9.85	
Lisansüstü mezunu	47.50±6.30	
Çalışma Durumu^b		
Çalışan	43.53±9.23	t=-0.064
Çalışmayan	43.80±5.85	p=0.949
Aile Tipi^b		
Çekirdek aile	42.94±9.18	t=-1.828
Geniş aile	47.64±7.51	p=0.070
Algılanan Gelir Düzeyi^a		
Gelir giderden az	41.33±9.94	F=1.864 p=0.160
Gelir gidere denk	42.74±9.40	
Gelir giderden fazla	46.10±7.73	
Sosyal Güvence Durumu^b		
Var	43.34±9.17	t=-1.073
Yok	47.80±6.46	p=0.286
Eşinin Öğrenim Düzeyi^a		
Ortaokul mezunu	48.57±8.81	F=0.815 p=0.488
Lise mezunu	43.92±7.10	
Üniversite mezunu	42.99±9.20	
Lisansüstü mezunu	43.77±10.23	
Eşinin Çalışma Durumu^b		
Çalışan	41.64±9.53	t=-2.878
Çalışmayan	46.59±7.41	p=0.005

^a Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ^b Bağımsız gruplarda t testi

Eşleri herhangi bir işte çalışmayan babaların EUÖ puan ortalamaları, herhangi bir işte çalışan babalara göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 6'da babaların yaşları, evlilik yılları ve bebeklerinin yaşları ile B-BBÖ ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki ilişki verilmiştir. Buna göre araştırmamızda yaş, evlilik yılı ve bebeklerin yaşları ile B-BBÖ ve

alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$) (Tablo 5).

Tablo 6'da babaların yaşları, evlilik yılları ve bebeklerinin yaşları ile B-BBÖ ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki ilişki verilmiştir. Buna göre araştırmamızda yaş, evlilik yılı ve bebeklerin yaşları ile B-BBÖ ve

alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 7’de babaların EUÖ ve BBBÖ ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki ilişki yer almaktadır. Araştırmamızda EUÖ ile toplam BBBÖ ve alt

boyutlarından alınan puanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 6. Babaların yaşları, evlilik yılları ve bebeklerinin yaşları ile B-BBÖ ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki ilişki (n=108)

		Sabır ve Hoşgörü	Etkileşimde Zevk	Sevgi ve Gurur	Baba-Bebek Bağlanma Ölçeği
Yaş	r*	-0.138	0.007	-0.110	0.079
	P	0.156	0.940	0.255	0.418
Evlilik yılı	r*	0.094	-0.047	-0.012	0.004
	P	0.332	0.631	0.902	0.968
Bebeklerin Yaşları (ay)	r*	-0.177	-0.040	-0.137	-0.124
	P	0.067	0.678	0.157	0.199

*Spearman Korelasyon Katsayısı

Tablo 7. Babaların EUÖ ile B-BBÖ ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki ilişki (n=108)

		Baba Bebek Bağlanma Ölçeği	Sabır ve Hoşgörü	Etkileşimde Zevk	Sevgi ve Gurur
Evlilikte Uyum Ölçeği	r*	-0.108	-0.092	-0.132	-0.086
	p	0.266	0.341	0.173	0.374

*Spearman korelasyon katsayısı

TARTIŞMA

Literatür incelendiğinde ebeveyn-bebek bağlanmasına ilişkin çalışmaların ağırlıklı olarak annelere odaklandığı babaların dahil edildiği çalışmaların daha az olduğu görülmektedir. Ancak son yıllarda babaların ebeveynliğe daha fazla dahil olduğu bilinmektedir (25). Bu durum da çalışmaların babaların bebekleri ile etkileşimlerine, baba katılımının bebek gelişimi üzerindeki etkilerine ve özellikle bebek-baba bağlanma ilişkilerine odaklanmasına neden olmuştur (26-28). Ayrıca babaların evlilik uyumlarının da bebek bağlanmasına olan etkisi de son yıllarda merak edilmiştir. Bu nedenle bu araştırma 6-12 aylık

arası bebeğe sahip babaların, bebeklerine bağlanma durumu ile evlilik uyumları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Ayrıca araştırma bulgularımızın ilgili alanda çalışan araştırmacılara ve ailelere rehber olacağı düşünülmektedir.

Araştırmamızda babaların B-BBÖ toplam puan ortalamasının 72.83 ± 10.80 olduğu saptanmıştır. Benzer şekilde Dağlar ve ark. (2022) çalışmasında B-BBÖ puan ortalamaları 77.8 ± 8.1 , Taing ve ark. (2020) 76.6 ± 5.1 , Kartal ve Erişen (2020) çalışmasında 71.37 ± 10.55 olarak bulunmuştur (29-31). Araştırmamızın aksine Güler Kayan’ın (2020) tez çalışmasında B-BBÖ puan ortalaması 63.32 ± 13.76 , Evcili ve ark.’nın (2017) çalışmasında ise 55.6 ± 10.2 olarak bulunmuştur (32,33). Araştırmamızda babaların B-BBÖ puan ortalamalarının yüksek

çıkması araştırmanın COVID-19 pandemi döneminde uygulanmasından dolayı babaların evde bebekleriyle daha çok zaman geçirmiş olmalarından kaynaklanabilir. Ayrıca babaların çoğunluğunun üniversite mezunu olması da babaların B-BBÖ puan ortalamalarını olumlu yönde etkilemiş olabilir.

Bu araştırmada babaların B-BBÖ alt boyut puan ortalamaları “sabır ve hoşgörü alt boyutu” için 33.45 ± 5.39 , “etkileşimde zevk alt boyutu” için 25.67 ± 5.02 ve “sevgi ve gurur alt boyutu” için 13.71 ± 1.75 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar bize babaların bebeklerine sabır ve hoşgörü gösterdiklerini, bebekleri ile etkileşim kurmaktan zevk duyduklarını, bebeklerini sevdiklerini ve bebekleri ile gurur duyduklarını göstermektedir. Benzer şekilde yapılan çalışmalarda babaların B-BBÖ alt boyutlarının puan ortalamaları yüksek bulunmuştur (32-35). Araştırmamızda elde ettiğimiz sonuç babaların öğrenim düzeylerinin yüksek olması, ekonomik durumlarının iyi olması ve bebeğine daha zaman ayırması ile açıklanabilir. Ayrıca bölgesel ve kültürel özelliklerinin babaların B-BBÖ alt boyut puan ortalamalarını olumlu yönde etkilemesi ile ilişkili olabilir.

Ebeveynlerin evlilik uyumları ve bebekleri ile olan bağlanma düzeyi karşılıklı sevgi, saygı, güvene dayalı ilişki ve sorumlulukların yerine getirilmesi ile bağlantılıdır. Evlilikte eşler arasındaki uyum ve eşlerin birbirlerine olan desteği bebekleri ile olan iletişimlerini de etkilemektedir (21). Literatür incelendiğinde ebeveynler ile yapılan çalışmalarda, evlilik uyumunun anne-bebek ve baba-bebek bağlanmasını olumlu yönde etkilediğini tespit edilmiştir (36,37). Ancak literatürde sadece babaların evlilik uyumlarını inceleyen çalışmalara rastlanmamıştır. Türemen’in (2019) yapmış olduğu tez çalışmasında; bebek bakımına katılan ve ten tene temas uygulayan babaların yer aldığı deney grubunda olan babaların EUÖ toplam puan ortalamaları $50,47 \pm 7,78$, kontrol grubunda ise $50,37 \pm 5,36$ olarak bulunmuştur (38). Araştırmamızda babaların EUÖ toplam puan ortalamasının 58.00 puan üzerinden 43.55 ± 9.09 olduğu saptanmıştır.

Araştırmamızda babaların evlilik puanının yüksek olması çoğunluğunun çekirdek ailede yaşıyor olması ve ekonomik durumlarının orta olması ile açıklanabilir.

Araştırmamızda babaların evlilik uyumu, sabır ve hoşgörü, sevgi ve gurur, etkileşimde zevk, ile baba-bebek bağlanma düzeyleri arasında istatistiksel olarak bir anlamlılık bulunmamıştır. Türemen’in (2019) tez çalışmasında, kontrol grubundaki babaların B-BBÖ ve alt boyutları ile EUÖ arasındaki ilişkiyi gösteren bulgular incelendiğinde; B-BBÖ ölçek ve alt boyutlarının toplam puan ortalamaları ile bebek bakımına katılmadan önce ve bebek bakımına katıldıktan sonrası EUÖ puan ortalamaları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür (38).

Araştırmamızın aksine Hamurcu’un (2019) paternal bağlanma ve evlilik doyum arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında evlilik doyum düzeyi arttıkça sabır, hoşgörü, sevgi ve gurur, etkileşimde zevk ile baba-bebek bağlanma düzeylerinin de anlamlı şekilde arttığı belirlenmiştir (39). Araştırmamızda elde ettiğimiz sonucun araştırma popülasyonuna özgü olabileceği düşünülmektedir.

Sınırlılıklar

Araştırma verilerinin Ekim 2020-Ocak 2021 tarihleri arasında toplanması ve araştırma kriterleri dışında kalan babaların araştırmaya alınmaması bu araştırmanın sınırlılıklarıdır. Bu nedenle bu araştırmanın sonuçları sadece araştırma kapsamında yer alan babalara genellenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Doğum öncesi, doğum sırası ve sonrasında, bebek ile baba arasında kurulan bağ bebeğin fiziksel ve ruhsal yönden gelişimi için oldukça önemlidir. Ancak baba ile bebek arasındaki gelişen bu bağı etkileyen faktörler (babanın yaşı, çocuk sayısı, babanın babası ile olan ilişkisi gibi) oldukça çeşitlidir ve ebeveynlerin evlilik doyumunu da bu faktörlerden biridir. Sağlıklı bir bağlanma sürecinin başlaması ve devam etmesi için hemşireler gebelik öncesinde çocuk sahibi olmak isteyen çiftlere ulaşabilmelidir. Bu

çiftlere anne bebek arasında gelişen bağ kadar baba bebek arasında gelişen bağın da önemli olduğunu vurgulamalıdır. Babanın bebek bakımına katılımının önemini anlatmalıdır ve babaların bebek bakımına katılımı sağlamak için onlara destek olmalıdır. Babanın da katıldığı bebek bakım programlarının desteklenmesi ve ülke genelinde bu programların sayısının artırılması için devletin gerekli birimleri ile iletişime geçmelidir ve iş birliği içinde olmalıdır. Ayrıca hemşireler baba bebek bağlanmasının olumlu sonuçlanması için evlilik doyumun önemini farkında olmalıdır ve ebeveynlere bu konu ile ilgili danışmanlık yapmalıdır. Ebeveynlerin baba-bebek bağlanmasına yönelik farkındalıklarının arttırmak amacıyla hizmet içi eğitimler düzenlemelidir.

Gerektiğinde multidisipliner bir yaklaşım sergileyerek ebeveynlerin destek alması için gerekli birimlere yönlendirmelidir.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmaya başlamadan önce, Toros Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulu'ndan (Tarih:08.10.2020 Karar sıra sayısı:10 sayılı karar) onay alınmıştır. Bilgilendirilmiş Onam İlkesine göre babalara bilgi Google form aracılığı ile verilmiştir. Bu araştırmada Helsinki Deklarasyonu Prensiplerine uygun davranılmıştır.

Finansal destek

Çalışmayı destekleyen fon bulunmamaktadır.

Yazarların Çalışmaya Olan Katkısı

RNT araştırmanın planlanması, literatür taraması, araştırma metninin yazılması, verilerin analizi ve rapor yazılmasından; DVY araştırmanın planlanması, literatür taraması ve rapor yazılmasından sorumludur.

Yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKLAR

1. Bowlby J. Attachment and loss Volume I. Çeviri: Soylu TE. Bağlanma ve Kaybetme 1: Bağlanma, 2 Baskı. İstanbul: Pinhan Yayıncılık; 2015:1-480
2. Thompson RA. Attachment theory and research. In Child and Adolescent Psychiatry, 3rd Ed. (Ed M Lewis):164-172. Philadelphia, Lippincott Williams Wilkins, 2002.
3. Matas L, Arend RA., Sroufe A. Continuity of adaptation in the second year: the relationship between quality of attachment and later competence. Child Dev 1978;49:547-56.
4. Türköz Y. Okul öncesi çocuklarda bağlanma örüntüsünün kişilerarası problem çözüme ve açık bellek süreçlerine etkisi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Ana Bilim Dalı (Uygulamalı / Klinik Psikoloji) Yüksek Lisans Tezi. 2007.
5. Altundağ G. Üniversite öğrencilerinde bağlanma stilleri, stresle başa çıkma tutumları ve stresi algılama düzeyinin incelenmesi. Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. 2011.
6. Feeney JA. Adult attachment, emotional control, and marital satisfaction. Personal Relationships 1999;6(2):169-185.
7. Hamilton CE. Continuity and discontinuity of attachment from infancy through adolescence. Child development 2000;71(3):690-694.
8. Biller HB. Fathers and families paternal factors in child development. London: Auburn House; 1993.
9. Ustunsoz A, Guvenc G, Akyuz A, Oflaz, F. Comparison of maternal-and paternal-fetal attachment in Turkish couples. Midwifery 2010;26(2):1-9.

Çıkar Çatışması

10. Meredith PJ, Strong J, Feeney JA. Adult attachment variables predict depression before and after treatment for chronic pain, *European Journal of Pain* 2007;11:164-170.
11. Bretherton, I. Fathers in attachment theory and research: A review. *Early Child Development and Care* 2010;180(1-2):9-23.
12. Goodsell, TL, Barrus RJ, Meldrum JT, Vargo DW. Fatherhood harmony: Polyphony, movement, and subjectivity. *Fathering: A Journal of Theory, Research & Practice about Men as Fathers* 2010;8(1):3-23.
13. Brown G, McBride B, Shin, N, Bost KK. parenting predictors of father-child attachment security: interactive effects of father involvement and fathering quality. *Fathering a Journal of Theory Research and practice about Men as Fathers* 2007;5(3):197-219.
14. Sevil U, Ozkan S. Fathers' functional status during pregnancy and the early postnatal period. *Midwifery*. 2009;25(6):665-72.
15. Özcebe H, Biçer BK, Çetin E, Yılmaz M, Zakirov F. 0-10 Yaş aralığında çocuğu olan babaların çocuk sağlığı ve bakımındaki rolleri. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi* 2011;54: 70-78.
16. Güleç D, Kavlak O. Father-infant attachment and role of nurse: review. *Türkiye Klinikleri J Nurs Sci* 2015;7(1):63-8.
17. Aslan E, Ertürk S, Demir H, Aksoy O. Fathers' attachment status to their infants. *International Journal of Caring Sciences* 2017;10(3):1410.
18. Türk Dündükcü F, Taş Aslan F. Paternal-infant attachment and determination of factors affecting attachment. *Arc Health Sci Res* 2020;7(1):43-9.
19. Demirbağ BC, Kürtüncü, M, Yaşar Kivik S. Relationship Between Marital Adjustment and Infant Attachment in Turkish Fathers. *Clin Exp Health Sci* 2020;10: 125-130.
20. Gül U, Kobya Bulut H. Assessment of factors and father-infant attachment levels among Turkish's fathers of preterm infants. *J Pediatr Nurs* 2022;64:69-76.
21. Durualp E, Kaytez N, Girgin BA. Evlilik doyumu ve maternal bağlanma arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi* 2017;18(2).
22. Işık S. Paternal depresyonun erken bebeklik döneminde baba-bebek bağlanmasına etkisi. İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. 2019.
23. Condon JT, Corkindalea, CJ, Boyce p. Assessment of postnatal paternal-infant attachment: development of a questionnaire instrument. *Journal of Reproductive and Infant psychology* 2007;26(3):195-210.
24. Tutarel Kışlak, Ş. Evlilik uyum ölçeği adaptasyon çalışması. *3P Dergisi* 1999;7(1): 50-57.
25. Güleç D, Kavlak O. The study of reliability and validity of paternal-infant attachment scale in Turkish society. *Journal of Human Sciences* 2013;10(2):170-181.
26. McKelley RA, Rochlen AB. Furthering fathering: What we know and what we need to know. In *APA handbook of men and masculinities*. (American Psychological Association. 2016;525-549.
27. Bretherton I. Fathers in attachment theory and research: A review. *Early Child Development and Care*. 2010;180(1-2):9-3.

28. Lickenbrock DM, Braungart-Rieker JM. Examining antecedents of infant attachment security with mothers and fathers: An ecological systems perspective. *Infant Behavior and Development*. 2015;39:173-187.
29. Daglar G, Pinar SE, Ozbek H. The Relationship Between the Attachment Status of the Fathers Whose Babies in The Neonatal Intensive Care Unit and Self Perception of Parental Role, *Journal of Health Sciences Institute*. 2022;7(1): 9-16.
30. Taing R, Galescu O, Noble L, Hand IL. Factors influencing paternal attachment among preterm infants in an urban neonatal intensive care unit. *Cureus*. 2020;6(12):8476–8480.
31. Kartal YA, Erişen B. 6-12 Aylık Bebeği Olan Babaların Bebeklerine Bağlanma Durumu ve İlişkili Faktörler. *Mehmet Akif Ersoy University Journal of Health Sciences Institute* 2020;8(2):44-49.
32. Güler Kaya İ. Gebelikte baba desteğinin paternal bağlanmaya etkisi. Sağlık Bilimler Enstitüsü Ebelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. 2020.
33. Evcili F, Yurtsal ZB, Cesur B, Kaya N. yenidoğana uygulanan ağırlı işlemlerin ebeveyn-bebek bağlanmasına etkisi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 2017; 6(1):65-71.
34. Türkçüer N. Postpartum dönemde baba-bebek bağlanmasının fonksiyonel duruma etkisi. Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. 2020.
35. Korkmaz H. 0-1 yaş bebeği olan annelerde postpartum depresyonun baba-bebek bağlanmasına etkisi. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü Ebelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. 2020
36. Küğcümen G, Güney GZ., Özcanan Ç, Erdoğan N. babaların paternal adaptasyon düzeyi ve ilişkili faktörlerin belirlenmesi. *Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hemşirelik Dergisi* 2021;3(2):61-66.
37. Çömlek G. Anne-bebek bağlanması ve baba-bebek bağlanması arasındaki ilişkinin belirlenmesi. İstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. 2021.
38. Türemen M. Yenidoğan yoğun bakım ünitesinde bebeği yatan babalarda ten tene temasın baba-bebek bağlanması ve evlilik uyumuna etkisi. Sağlık Bilimler Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. 2019.
39. Hamurcu G. Evlilik doyumunu ile paternal bağlanma arasındaki ilişkinin incelenmesi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. 2018.